

<https://doi.org/10.59444/uz.9788378425717.pp.229-237>

Katarzyna Grabias-Banaszewska

Uniwersytet Zielonogórski

ETYCZNY WYMIAR OCENIANIA OPISOWEGO W SZKOLE



Etyka zawodowa nauczycieli to obszar, który obejmuje zbiór wartości, norm i zasad, którymi powinni kierować się pracujący w dziedzinie edukacji. Pomimo różnic w interpretacji i akcentach, znawcy tej problematyki zgodnie podkreślają złożoność zagadnienia oraz różnorodność jego elementów składowych¹. Etyka wpisana jest w profesję nauczyciela i mowa o niej we wszystkich aktach prawnych konstytuujących ten zawód². W drugim rozdziale Karty Nauczyciela czytamy, że:

Nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą [...]; wspierać każdego ucznia w jego rozwoju oraz dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego. Nauczyciel obowiązany jest kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka; dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów³.

Zapis ten odnosi się do każdego nauczyciela, niezależnie od posiadanego stopnia awansu zawodowego, co sugeruje, że etyka zawodowa powinna być integralną częścią

¹ Por. C. Banach, *Etyka i kultura pedagogiczna nauczyciela*, [w:] *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 1, red. T. Pilch, Warszawa 2003; K. Gąsecki, *Etyczny wymiar profesji nauczycielskiej*, [w:] *Po co etyka pedagogom*, red. W. Sawczuk, Toruń 2007; A.M. Tchorzewski de, *Prawda i dobro jako siła sprawcza etyki nauczycielskiej*, [w:] *Zagadnienie etyki zawodowej*, red. A. Andrzejuk, Warszawa 1998; *Leksykon PWN. Pedagogika*, red. B. Milerski, B. Śliwerski, Warszawa 2000, s. 62.

² Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, Dz.U. 2019, poz. 1450 [dalej – Standardy kształcenia]; Ustawa z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. 2021, poz. 1762) [dalej – Karta Nauczyciela]; Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. 1991, nr 95, poz. 425 [dalej – Ustawa].

³ Karta Nauczyciela, art. 6.

każdej praktyki nauczycielskiej. Nie ma istotnego znaczenia, czy nauczyciel jest na początku swojej kariery, czy ma już duże doświadczenie – przestrzeganie zasad moralnych jest nieodzowne. Określa to również, przywoływana już, Karta Nauczyciela, która w artykule dziewiątym stanowi, że profesję nauczyciela może sprawować osoba, która:

posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje; przestrzega podstawowych zasad moralnych; spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu⁴.

Według powyższych zapisów zawód nauczycielski nie jest tylko zbiorem umiejętności pedagogicznych i wiedzy przedmiotowej, ale również opiera się na fundamentach etycznych. Etyka nie jest tu jedynie dodatkiem do pracy nauczyciela, ale stanowi integralną część jego profesjonalizmu. Potwierdzenie tego znajdziemy również w standardach kształcenia nauczycieli. Rozporządzenie jasno określa, że:

w zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierując się szacunkiem dla każdego człowieka⁵.

Jak pisze, badający zagadnienie, Krzysztof Gąsecki:

[...] współczesny nauczyciel musi skoncentrować w swej osobowości wszelkie najlepsze cechy etyczne, umysłowe, kulturalne oraz estetyczne – nie musi być doskonały, ale powinien nieustannie dążyć do doskonałości. Dzięki nieustannemu doskonaleniu i zdobywaniu doświadczenia oraz dążeniu do etycznej doskonałości wzrasta jakość pracy zarówno pojedynczego nauczyciela, jak i całej szkoły⁶.

Etyka zawodowa nauczycieli pojmowana jest jako dynamiczny obszar, który ewoluje wraz z postępem społeczeństwa i nowymi wyzwaniem edukacyjnymi. Łatwo więc można powiązać aspekt etyczny z zagadnieniem oceniania szkolnego, które jest integralną częścią pracy nauczyciela i wymaga podejścia opartego na uczciwości, sprawiedliwości i równości szans.

Ostatnie lata przyniosły wiele publikacji, szkoleń i konferencji podejmujących to ważne zagadnienie⁷. Oceny opisowe, których dotyczy ten tekst, mają liczne grono zwolenników i piewców, ale równie liczną grupę krytyków. Cyfrowa ocena szkolna

⁴ Karta Nauczyciela, art. 9.

⁵ Standardy kształcenia, s. 34.

⁶ K. Gąsecki, *op. cit.*, s. 275.

⁷ P. Black, Ch. Harrison, C. Lee, B. Marshall, D. Wiliam, *Jak oceniać, aby uczyć*, Warszawa 2006; D. Pintal, *Ocenianie kształtujące. Od koncepcji do praktycznej realizacji w klasie zróżnicowanej*, Warszawa 2022; D. Sterna, *Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa 2006; D. Sterna, *W szkole jest OK. Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa 2018; G. Olszowska, *O!cena w szkole. Od przepisów do sztuki oceniania. Nieodrobione lekcje*, Kraków 2023.

jest mocno zakorzeniona w polską tradycję edukacyjną, dlatego niektórym rodzicom i nauczycielom nawet trudno sobie wyobrazić, że można skutecznie uczyć bez cyfry. Obawa dotyczy przede wszystkim uczniów klas starszych. System opisowy funkcjonuje już bowiem w edukacji wczesnoszkolnej i naturalne wydaje się płynne ich przeniesienie na dalsze etapy edukacji⁸. Zmiany wprowadzane są jednak bardzo powoli i zawdzięczamy je przede wszystkim oddolnym działaniom edukacyjnym. Do istotnych ruchów tego rodzaju należy Budząca się Szkoła, która w swym manifestie zaznacza, że:

Reformy to stały element edukacji. Jak sięgnąć pamięcią, szkoły zawsze były reformowane, a jednak fundament systemu wciąż jest taki sam. Wszystkie dotychczasowe reformy miały charakter odgórny, a kolejne zmiany były szkołom narzucane. Czas to zmienić! Jakich zmian potrzebuje konkretna szkoła, najlepiej wiedzą ci, którzy ją tworzą! Szczególna rola przypada tu niewątpliwie Nauczycielom i Dyrektorom. Zmiany, do których próbujemy Was namówić, wymagają odwagi i determinacji! Najtrudniejszy jest pierwszy krok. Aby zmienić szkołę, trzeba zaangażować całą szkolną społeczność i wspólnie stworzyć odpowiedni klimat dla rozwoju⁹.

Na potrzebę dialogu zwraca również uwagę Instytut Zwinnej Edukacji, koordynujący rozległe działania (szkolenia, konferencje, projekty, debaty) Fundacji Szkoła bez ocen, której misją jest promowanie nowoczesnego i efektywnego podejścia do edukacji¹⁰. Zarówno Budząca się szkoła, jak i Szkoła bez ocen skupiają się na eliminacji ocen cyfrowych, a ich działania oparte są na mądrym czytaniu prawa oświatowego. Okazuje się bowiem, że większość polskich placówek działa niezgodnie z prawodawstwem lub nie wykorzystuje w pełni potencjału, jakie daje szkołom ustawodawca. Dowodzi tego ostatni raport Najwyższej Izby Kontroli na temat szkolnych systemów oceniania przeprowadzony w województwie świętokrzyskim.

Systemy oceniania wiedzy, umiejętności i zachowania uczniów przyjęte w zdecydowanej większości szkół skontrolowanych przez NIK w województwie świętokrzyskim nie były w pełni zgodne z prawem oświatowym, jasne i jednoznaczne. W efekcie duża część uczniów klas objętych szczegółową analizą była oceniana niejednolicie, co mogło być odbierane jako niesprawiedliwe i nie gwarantowało osiągnięcia celów, jaki temu procesowi wyznaczono w procesie dydaktycznym – ocenianie służy bowiem informowaniu uczniów o poziomie ich osiągnięć edukacyjnych i o tym, jak odbierane jest ich zachowanie, a także motywowaniu do dalszych postępów w tym zakresie¹¹.

⁸ Końcoworoczna ocena opisowa w edukacji wczesnoszkolnej została wprowadzona 19 kwietnia 1999 r.

⁹ Zespół Budzącej się Szkoły, *Manifest*, <http://www.budzaciasieszkola.pl/dolacz-do-nas/manifest/> [dostęp 11.02.2024].

¹⁰ Mowa tu o: Wojewódzkie debaty o ocenianiu, które odbyły się w okresie od marca 2022 do maja 2023 w 16 miastach wojewódzkich, <https://zwinnaedukacja.pl/projekt-szkola-bez-ocen/> [dostęp 11.02.2024].

¹¹ *NIK ocenia ocenianie w świętokrzyskich szkołach*, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/system-oceniania-uczniow-w-swietokrzkich-szkolach.html> [dostęp 11.02.2024].

Wnioski pokontrolne kierowane do dyrektorów dotyczyły dokonania przeglądu statutów szkół oraz innych dokumentów wewnętrznych dotyczących oceniania w celu dostosowania ich do obowiązujących przepisów oświatowych oraz zapewnienia spójności ustaleń zawartych w dokumentach szkolnych¹². Z pomocą przychodzi tu Stowarzyszenie Umarłych Statutów, które przygotowało nietuzinkową publikację pod tytułem *Statut nieumarły. Wzór statutu szkoły z komentarzem*. Opracowanie powstało jako odpowiedź na potrzebę zaprezentowania wzorcowego statutu szkoły, który charakteryzowałby się minimalizmem i zgodnością z prawem zamieszczonych w nim postanowień¹³. Z dokumentu mogą swobodnie i nieodpłatnie korzystać dyrektorzy szkół i nauczyciele, chcący poprawić i udoskonalić wewnątrzszkolną dokumentację, w tym również wewnątrzszkolne zasady oceniania. Stowarzyszenie Umarłych Statutów poleca ocenianie opisowe, które jest zgodne z przepisami prawa oświatowego i rekomendowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, a zasadność stosowania elementów oceniania kształtującego, takich jak cele i kryteria sukcesu oraz informacja zwrotna, podkreślają w szczególności zapisy dotyczące oceniania bieżącego i klasyfikacyjnego.

Dwa główne akty prawne regulujące kwestię oceniania szkolnego to Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania oraz Ustawa o systemie oświaty¹⁴. Dokumenty te jasno określają cele oceniania bieżącego z zajęć edukacyjnych, według których ocena służyć ma:

- a) informowaniu ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz postępach w tym zakresie,
- b) udzieleniu uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć,
- c) udzielaniu wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju,
- d) motywowaniu ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu,
- e) dostarczeniu rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia¹⁵.

W sposób transparentny zaznaczono również, że począwszy od klasy IV szkoły podstawowej oceny bieżące oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich albo wybranych obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych, a także śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania mogą być ocenami opisowymi,

¹² *Ibidem*.

¹³ Publikację można pobrać na stronie: <https://statut.umarlestatuty.pl/> [dostęp 11.02.2024].

¹⁴ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, Dz.U. 2019, poz. 373 [dalej – Rozporządzenia].

¹⁵ Rozporządzenia, paragraf 12.

jeżeli statut szkoły tak przewiduje¹⁶. Ważnym krokiem do wdrożenia zmian w systemie oceniania jest więc zmiana brzmienia wewnętrznych aktów prawnych, takich jak statut i integralne z nim wewnątrzszkolne zasady oceniania.

Jednak wprowadzenie do szkół ocen opisowych to proces wymagający staranności, zrozumienia i zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron. Współpraca między dyrekcją, kadrami szkoły i rodzicami stanowi fundament tej zmiany. Redefinicji wymagają bowiem takie pojęcia jak ocena, sukces i błąd. Zastosowanie nowego systemu oceniania musi być rezultatem dialogu i wspólnego wysiłku, z poszanowaniem wszelkich perspektyw, a przede wszystkim dobra uczniów. Pierwszym krokiem powinny być konsultacje z nauczycielami. Rozmowy pozwalają zrozumieć przekonania, obawy i pomysły dotyczące nowego systemu oceniania. Warto uwzględnić doświadczenia nauczycieli, by proces zmiany był jak najbardziej efektywny i dostosowany do realnych potrzeb szkoły. Następnie konieczne są szkolenia kadry, bowiem zapewnienie odpowiednich narzędzi do skutecznego stosowania ocen opisowych to kluczowy element procesu¹⁷. Nauczyciele muszą być przekonani i przygotowani do zastosowania nowego systemu, a szkolenia pozwalają na zdobycie umiejętności niezbędnych do skutecznego korzystania z informacji zwrotnej. W kolejnym etapie warto przeprowadzić konsultacje z rodzicami. Wyjaśnić, dlaczego chcemy wprowadzić zmianę w sposobie oceniania i jakie korzyści może to przynieść dla rozwoju uczniów. Warto również zebrać opinie i sugestie rodziców, co pozwoli na lepsze dostosowanie systemu do oczekiwań społeczności szkolnej. Otwarty dialog i gotowość do dostosowywania procesu są kluczowe dla odniesienia sukcesu. Po przeprowadzeniu konsultacji i szkoleń należy podjąć działania prowadzące do przygotowania klarownych kryteriów oceniania. W ten sposób unikniemy subiektywizmu i zapewnimy procesowi spójność. W początkowej fazie zaleca się prowadzenie dyżurów, w trakcie których rodzice, nauczyciele i uczniowie będą mogli otrzymać pomoc w zrozumieniu zmiany i zaadaptowaniu się do nowej sytuacji. Osobą odpowiedzialną powinien być tu Szkolny Koordynator ds. Oceniania Wewnątrzszkolnego powołany przez dyrekcję szkoły. Rola ta jest kluczowa dla efektywnego działania systemu oceniania. Osoba pełniąca tę funkcję powinna mieć pewne istotne cechy i umiejętności, łączyć w sobie zarówno aspekty techniczne, jak i interpersonalne, aby skutecznie zarządzać oraz wspierać i nadzorować proces wewnątrz instytucji edukacyjnej. Wśród istotnych kompetencji koordynatora znajdują się:

- znajomość systemu edukacyjnego,
- znajomość nowych trendów w edukacji,

¹⁶ Ustawa, paragraf 44 i ust. 4.

¹⁷ Szkolenia z tego zakresu przeprowadzane są odpłatnie przez wymieniane już organizacje (Instytut Zwinnej Edukacji, Budząca się Szkoła), ale działania w tym obszarze podejmują również pracownicy uniwersytetów oraz publiczne i niepubliczne Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli.

- komunikatywność,
- zdolności organizacyjne,
- rozumienie indywidualnych potrzeb uczniów,
- znajomość metod i narzędzi edukacyjnych,
- empatia,
- umiejętność pracy zespołowej,
- samodyscyplina i odpowiedzialność.

Wdrożenie zmian w sposobie oceniania wymaga też cyklicznej ewaluacji oraz bieżącego monitorowania postępów uczniów. Ewaluacja powinna dotyczyć całego środowiska szkolnego, natomiast bieżąca opieka polega na udzielaniu informacji zwrotnej, która może mieć formę ustną lub pisemną i powinna skupiać się zarówno na mocnych stronach, jak i obszarach do poprawy. Tego typu ocena ma za zadanie zachęcać uczniów do refleksji nad swoim postępem oraz wspierać ich w samoocenie. Fundamenty oceniania kształtującego opierają się na dynamicznej komunikacji między nauczycielami a uczennicami i uczniami dotyczącej tego, czego i jak się uczą. Dlatego informacja zwrotna powinna być oparta na działaniach wynikających ze strategii oceniania kształtującego, na które składa się m.in.¹⁸

- podawanie uczniom celów lekcji,
- określanie kryteriów sukcesu,
- praca z informacją zwrotną,
- zadawanie uczniom pytań kluczowych i stwarzanie przestrzeni do dyskusji,
- ocena koleżeńska,
- samoocena.

Przy udzielaniu informacji zwrotnej szczególnie istotne jest spersonalizowanie jej i przestrzeganie ustalonych zasad. Jej pożądana postać powinna obejmować cztery główne elementy, które składają się na konstruktywną ocenę pracy ucznia¹⁹:

1. Wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia – co jest zrobione dobrze.
2. Wskazanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ucznia – co trzeba poprawić.
3. Wskazówki: w jaki sposób uczeń powinien poprawić swoją pracę.
4. Wskazówki: w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.

¹⁸ D. Pintał, *op. cit.*, s. 15.

¹⁹ S. Żmijewska-Kwiręg, *Jak pięć strategii oceniania kształtującego pomaga tworzyć warunki sprzyjające uczeniu się uczniów i uczennic?*, Szkoła ucząca się, Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://biblioteka.ceo.org.pl/wp-content/uploads/sites/4/2023/04/5-strategi-OK-Kate-Jones.pdf> [dostęp 11.02.2024].

Przekazując informację zwrotną w ten sposób, zachęcamy uczniów do refleksji, a jednocześnie oferujemy konkretne wskazówki dotyczące ich rozwoju. Proces uczenia staje się bardziej interaktywny i skupiony na rozwoju uczniów, budowaniu ich pewności siebie i umiejętności współpracy. Ocenianie opisowe nie tylko dostarcza informacji zwrotnej, ale także kreuje otoczenie sprzyjające rozwojowi talentów i predyspozycji każdego ucznia. Podejście takie stanowi ogromny potencjał etyczny, gdyż nauczyciel pracujący według powyższych zasad ma poczucie sprawczości oraz realny wpływ na rozwój i postępy podopiecznych. Omawiany tu wymiar etyczny nie dotyczy wyłącznie relacji nauczyciel–uczeń, ale również system–nauczyciel. Dobrze przygotowany do pracy, zaopatrzonego w narzędzia i podbudowę prawną nauczyciel będzie mógł poświęcić się empatycznej pracy i łatwiej pokona pojawiające się trudności zawodowe. Bez lęku podejmie nowe wyzwania, a jest ich coraz więcej w zmieniającej się szkole. Badania edukacyjne jasno wskazują na ewolucję roli nauczyciela w procesie edukacji²⁰ (wynikającą ze zmian społecznych, gospodarczych czy technologicznych) i krok w stronę tutoringu:

to metoda indywidualnej opieki nad podopiecznym, oparta na relacji mistrz–uczeń, która dzięki integralnemu spojrzeniu na rozwój człowieka stara się o pełny rozwój jego potencjału²¹.

Celem dzisiejszej szkoły:

jest kształcenie takich kompetencji i nawyków czy możliwości jak: kreatywność, myślenie krytyczne, współpraca i różne aspekty komunikacji. Jednocześnie chcielibyśmy w mniejszym zakresie sprawdzać to, co obecnie podlega ocenianiu. Potrzebujemy dużo bardziej zniuansowanych, zorientowanych na mocne strony i multimodalnych opisów młodych ludzi. Musimy wykorzystywać nowe, pionierskie metody z całego świata, stale mając na uwadze, by procesy oceniania postępów były czytelne i poparte dowodami we wszystkich aspektach uczenia się. Rozważając wprowadzenie jakiegokolwiek nowej dziedziny, będziemy potrzebować dowodów dostarczonych przez nauki o uczeniu się, aby ustalić jej: przyswajalność, przydatność w życiu, prawdziwość, wiarygodność i praktyczność, które umożliwią jej ocenianie; prawdopodobny korzystny wpływ na przygotowywanie programów nauczania w coraz większym stopniu ukierunkowanych na kształcenie kompetencji przyszłości²².

Wydaje się więc, że odejście od oceny cyfrowej i średniej ważonej na rzecz oceny opisowej wpisuje się w etyczny profil zawodu nauczyciela. Zarysowany powyżej model oceniania związany jest bowiem z takimi wartościami jak szczerść, uczciwość

²⁰ *Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacyjnej*, red. M. Budzyński, P. Czekierda, J. Traczyński, Z. Zalewski, A. Zembrzuska, Wrocław 2009; T.T. Brzozowski, *Tutoring jako alternatywna metoda edukacji*, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2017, s. 291-303; M. Sitko, *Tutoring szansą dla systemu edukacji*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2011 (4).

²¹ *Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Warszawa 2015, s. 20.

²² B. Lucas, *Nowe spojrzenie na ocenianie w edukacji. Czas na zmianę*, Warszawa 2022, s. 40.

i uważność na drugiego człowieka. Istotnymi jego elementami są równość i dbałość o rozwój uczniów i uczennic w klasach zróżnicowanych, a przecież to właśnie wpisane jest w podstawowe obowiązki nauczycieli, którzy chcąc wykonywać swój zawód profesjonalnie, zgodnie z przypisanymi mu normami etycznymi, powinni nieustannie się kształcić, stosować prawo oświatowe i reagować na zmiany społeczne. Zmiana już trwa, a ocena opisowa wpisana jest przeszłością edukacji.

Bibliografia

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2019, poz. 1450).
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019, poz. 373).
- Ustawa z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. 2021, poz. 1762).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991, nr 95, poz. 425).
- Banach C., *Etyka i kultura pedagogiczna nauczyciela*, [w:] *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 1, red. T. Pilch, Warszawa 2003.
- Black P., Harrison Ch., Lee C., Marshall B., Wiliam D., *Jak oceniać, aby uczyć*, Warszawa 2006.
- Brzozowski T.T., *Tutoring jako alternatywna metoda edukacji*, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2017, s. 291-303.
- Gąsecki K., *Etyczny wymiar profesji nauczycielskiej*, [w:] *Po co etyka pedagogom*, red. W. Sawczuk, Toruń 2007.
- Leksykon PWN. Pedagogika*, red. B. Milerski, B. Śliwerski, Warszawa 2000.
- Łyskawińska B., *Ocenianie kształtujące w szkole. Dobre praktyki*, Kraków 2017.
- Olszowska G., *O!cena w szkole. Od przepisów do sztuki oceniania. Nieodrobione lekcje*, Kraków 2023.
- Pintal D., *Ocenianie kształtujące. Od koncepcji do praktycznej realizacji w klasie zróżnicowanej*, Warszawa 2022.
- Sękowska E.H., *Ocenianie kształtujące w edukacji szkolnej*, Warszawa 2018.
- Sitko M., *Tutoring szansą dla systemu edukacji*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2011, 4.
- Sterna D., *Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa 2006.
- Sterna D., *W szkole jest OK. Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa 2018.
- Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Warszawa 2015.
- Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacyjnej*, red. M. Budzyński, P. Czekierda, J. Traczyński, Z. Zalewski, A. Zembrzuska, Wrocław 2009.
- Tchorzewski de A.M., *Prawda i dobro jako siła sprawcza etyki nauczycielskiej*, [w:] *Zagadnienie etyki zawodowej*, red. A. Andrzejuk, Warszawa 1998.

Etyczny wymiar oceniania opisowego w szkole

STRESZCZENIE: Artykuł podejmuje zagadnienie związku etyki zawodowej nauczycieli z ocenianiem opisowym. Autorka stawia tezę, że ocenianie opisowe jest przeszłością edukacji, a nauczyciele, chcący wykonywać swój zawód profesjonalnie, powinni ciągle się kształcić i być otwarci na zmianę. Zaznacza również, że ocenianie opisowe jest zgodne z polskim prawem oświatowym.

SŁOWA KLUCZOWE: edukacja, ocena opisowa, informacja zwrotna, zmiany edukacyjne, etyka zawodu nauczyciela

The ethical dimension of descriptive assessment at school

SUMMARY: The article addresses the issue of the relationship between teachers' professional ethics and descriptive assessment. The author puts forward the thesis that descriptive assessment is the future of education, and teachers who want to practice their profession professionally should continue to educate themselves and be open to change. She also emphasizes that descriptive assessment is consistent with Polish education law.

KEYWORDS: education, descriptive assessment, feedback, educational changes, ethics of the teaching profession